

קח מאיתם והיו

מים ראשונים: כבר נדרשנו לנושא קרבנות הנשיאים ותרומתם למשכן וחנוכתו, בדברינו [ויהי ביום כלות – ויקריבו הנשיאים](#), על הקשר בין פלוי מלאכת המשכן ותרומת הנשיאים שבאה באחרונה. שם גם הזכרנו את פשר הציווי למשה: "קח מאיתם". והפעם נרצה להרחיב במוטיב זה.

ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל כליו ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם ויקדש אתם: ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטת הם העמדים עליהם קדשים: ויביאו את קרבנם לפני ה' ששעגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן: ויאמר ה' אל משה לאמר: קח מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אלה לויים איש כפי עבדתו: (במדבר פרק ז פסוקים א-ה).¹

ספרי במדבר פרשת נשא פסיקא מה – ממה חשש משה

שש עגלות צב, אין צב אלא מטוקסין שלא היו מחוסרים כלום.² רבי אומר אין צב אלא מחופים.³ ... באו ועמדו לפני המשכן ולא קיבל משה מהן, עד שנאמר לו מפי הקודש: "קח מאתם" – הא הסכימה דעתן לדעת העליונה.⁴

ספרי זוטא פרק ז פסוק ה – גם הקב"ה כביכול לא ידע

"קח מאתם", היה משה מתירא ואומר: דומה שמא עברה ממני⁵ רוח הקדש ושרת על הנשיאים? אמר לו המקום: אילו אני אמרתי להן להקריב, לא לך הייתי אומר שתאמר להן? אלא הן התנדבו בעצמן והיה משה מסרב לקחת מידם. א"ל המקום: קח מאתם.⁶

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ו סימן ב – מדרש אמוראים מרחיב⁷

"יפה את רעיתי כתרצה", כשאת רוצה, כד את בעיאי, לית את צריכה בעייה מכלום, מילף מכלום.⁸ מי אמר להם להביא עגלות ובקר לטעון המשכן, לא מהן ובהן הביאו אותן? הדא הוא דכתיב: "ויביאו את קרבנם לפני ה' ששעגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן" (במדבר ז ג) – כנגד ששה רקיעים ... כנגד שש ארצות ... כנגד שישה ערכי משנה⁹ ... כנגד ששת ימי בראשית, כנגד שש אמהות ... תני בשם נחמיה כמין קמרוטין היו שלא יהיו כלי שרת מתבקעין. ושני עשר בקר כנגד שנים עשר נשיאים, עגלה על

¹ בראש פרק ז בספר במדבר אנחנו חוזרים לסוף ספר שמות, לסוף פרשת פקודי (סוף פרק מ) בה משה מקים המשכן והענן וכבוד ה' מכסים וממלאים את המשכן הוא אהל מועד. ראה דברינו [הקמת המשכן](#) בפרשת פקודי. אך כאן נזכר חידוש שלא נזכר בספר שמות (וגם לא בספר ויקרא בפרשות צו ושמיני העוסקות בימי המילואים), הוא מעורבות הנשיאים וקרבנם הכפול. הראשון, תרומת העגלות והבקר לנשיאת חלקי המשכן (הכלים שבתוך המשכן נישאו על כתף, רש"י במדבר ז ט). הציווי למשה: "קח מאיתם" יכול להיקרא כפשוטו. בפרשת תרומה: "קחו מאתכם תרומה לה" (שמות לה ה), "קח את אהרון ואת בניו" (ויקרא ח ב) ועוד, וכאן: "קח מאיתם". אבל עינו של הדרשן תפסה כאן דבר מה.

² כך גם במדרש במדבר רבה יב ז: "אין צב אלא מטוקסות שלא היו מחוסרות כלום" ושם מסביר א. א. הלוי שמטוקסין הם ערוכים ומסודרים, כנראה מלשון "טקס" והדרשה היא על "צב" שמזכיר "צבא" שערך ומסודר.

³ שהיו לעגלות גג וכיסוי מלמעלה ששמרו על כלי המשכן מחום השמש במדבר. ובנוסחים אחרים "קמורות" במקום "חופים".

⁴ למה לא רצה משה לקבל את תרומת העגלות של הנשיאים? ממה חשש? ראה המשך המדרש שם דברי ר' נתן שמזכיר שהנשיאים לא התנדבו במלאכת המשכן תחילה ואמרו: "יתנדבו ציבור מה שמתנדבים ומה שמחסרים הן אנו משלימים". אז ראו שהעם הביא כל מה שנדרש והמלאכה היתה דים" ולפיכך הקדימו להתנדב כאן: "אמרו הנשיאים: מה עלינו לעשות? והנשיאים הביאו את אבני השוהם לכך התנדבו כאן תחילה". יפה, תיקנו מה שפגמו וכאן הוסיפו עגלות לשאת את המשכן. אז ממה חשש משה?

⁵ ממני, גוף שלישי במשמעות של גוף ראשון, לשון נקיה.

⁶ ומה כאן? קנאת משה על כך שהנשיאים חשבו על מה שהוא לא חשב? קנאה על כך שהקב"ה מדבר ישירות עם הנשיאים ולא דרכו? זה משה שאומר ליהושע בפרשה הבאה, במדבר יא כט: "ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כפי יתן ה' את רוחו עליהם"? ומה עונה לו הקב"ה? גם אותי לא שאלו! הנה יש לנו נשיאים שחושבים בעצמם, מחליטים ומתנדבים!

⁷ מדרש זה מופיע בשלמותו (פחות או יותר) גם בפסיקתא דרב כהנא פסיקא יא – ויהיה ביום כלות משה, ונראה שמדרש אחד הוא מדרש אמוראים זה מאריך ומפרט ויוצר סיפור על גב מה שאמרו מדרשי התנאים הנ"ל (ספרי) בקצרה. ויש כאן גם קומה שלישית. ראה כל העניין במדרש במדבר רבה פרשה יב סימנים טז-יז-יח שמאריך עוד יותר. (מדרש במדבר רבה, החלק הראשון והמפורט, פרשות במדבר ונשא, הוא מדרש מלקט ומאוחר שהתחבר בפרובאנס במאה ה-12, כנראה בידי מי מתלמידי ר' משה הדרשן ונחשב למאוחרים שבמדרשי רבה על התורה. ראה [מבוא למדרש במדבר רבה](#) באתר [מחלקי המים](#)). אנחנו ניצמד כאמור למדרש [שיר השירים רבה](#) – הקומה השנייה – ונרחיב פה ושם לקומה השלישית, היא, כאמור, מדרש במדבר רבה יב טז-יז-יח בפרשתנו.

⁸ כשאת רוצה (את התרצה), אין את צריכה לשאול או לבקש מאף אחד, ולא ללמוד מאף אחד.

⁹ ערכי משנה הוא שם אחר לסדרי משנה (לערוך = לסדר). כך הלשון גם במקבילה בפסיקתא דרב כהנא, ונראה שזה "לשון יחיד".

שני הנשיאים, ושור לאחד, מלמד שלא לקחום בדמים, אלא זה הביא שור וזה הביא שור זה הביא עגלה וזה הביא עגלה...¹⁰

"ויקריבו אותם לפני המשכן", מלמד שמסרום לציבור.¹¹

"ויואמר ה' אל משה לאמר"¹² - מהו "לאמר"? אמר לו הקב"ה: צא ואמור להם דברי שבח ונחמות.¹³ א"ר הושעיא: אמר הקב"ה: מעלה אני עליכם כאילו כבר הייתי צריך לסבול בו את עולמי והבאתם לי.¹⁴

באותה שעה נתיירא משה, אמר בלבו: תאמר רוח הקדש נסתלקה ממני ושרת על הנשיאים? או שמא נביא אחר עמד וחיידש את ההלכה?¹⁵ אמר לו הקב"ה: משה, אילו להם הייתי אומר שיביאו, הייתי אומר לך שתאמר להם, אלא: "קח מאתם והיו". מהו קח מאתם? מאתם היו הדברים.¹⁶

ומי נתן להם את העצה? א"ר סימון: שבטו של יששכר, אמר להם: המשכן הזה שאתם עושים פורח הוא באויר? עשו לו עגלות כדי שיהא נטען בהם. הוא שהכתוב משבח שבט יששכר, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים א' יב).¹⁷...¹⁸ "וכל אחיהם על פיהם", מלמד שכל אחיהם היו מסכימין ההלכה על פיהם, כהלכה למשה מסיני.¹⁹

¹⁰ שלא עשו הנשיאים קופה משותפת בה כל אחד נתן אחד חלקי 12 מהעלות הכוללת של השוורים והעגלות וקנו אותם בכסף, אלא שהביאו את שש עגלות הצב ואת שנים עשר הבקר מרכושם הם ובחלוקה ניווחה (אולי פלאית) ביניהם: "שלא לקחום בדמים, אלא זה הביא שור וזה הביא שור זה הביא עגלה וזה הביא עגלה".

¹¹ מי זה "הציבור"? למה לא נוקט המדרש לשון "הקודש"? הרי אנו יודעים שאדם יכול לנדור ולנדוב לקודש כל דבר, גם דבר שאינו ראוי לקרבן, והקודש מוכר ונהנה מדמיו. האם הציבור כאן הוא אהרון? אנחנו בעיצומו של חינוך המשכן. האם אהרון הוא כבר 'בעל הבית' או שמא עדיין משה על פיו ישק כל דבר. ואולי יש כאן מסר ש"הקודש" הוא בסופו של דבר שייך לציבור ושכל מה ששייך לציבור הוא "קודש"?

¹² הלשון השכיחה בתורה היא: "וידבר ה' אל משה לאמר" - דיבור לאמר. "ויואמר ה' אל משה לאמר" הוא לשון נדירה יותר, אבל מצויה, שצריכה להידרש: מה פשר כפילות השורש אמ"ר בפסוק? ואכן נדרש העניין ברוב המופעים. ראה למשל מכילתא דרבי ישמעאל כי תשא - מסכתא דשבתא פרשה א על הפסוק בשמות לא יב, פרשת כי תשא מצוות השבת: "ויואמר ה' אל משה לאמר - לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח". ומכאן, מעניינת במיוחד הדרשה בספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלד: "ויואמר ה' אל משה לאמר כן בנות צלפחד דוברות - יפה תבעו בנות צלפחד שכך כתובה פרשה לפני במרום אשרי אדם שהמקום מודה לדבריו". לדרשה זו יש קשר לנושא שלנו, כפי שנראה (והרוצה לעצור ולנחש כאן, מוזמן). ראה דברינו **בנות צלפחד** בפרשת פנחס.

¹³ מכאן למדנו שמשה החמיר מאד עם הנשיאים שלא התנדבו תחילה, בציווי הכללי שנמסר על ידו לעם, ועכשיו הם מביאים דבר שכלל לא הצטוו עליו, תרומה שלא נזכרת בכל מעשה המשכן בספר שמות. נקודה זו מפותחת במדרש במדבר רבה: "ויקריבו נשיאי ישראל - למה נזדרזו הנשיאים לבוא ולהקריב תחילה ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא אבני שוהם ואבני מילואים באחרונה? לפי שבשעה שאמר משה: כל נדיב לב יביאו תרומת ה' למלאכת המשכן ולא אמר לנשיאים, היה רע בעיניהם על שלא אמר להם להביא". היה מתח בין משה לנשיאים בכל פרשת המשכן. ראה הנוסח במדרש במדבר רבה של דברי ר' הושעיא ששונה במילה אחת: "אמר לו הקב"ה: משה, צא ואמור להם דברי **כבושים** ודברי נחמות". לא דברי שבח, אלא דברי כיבושים.

¹⁴ מדרשים רבים חוזרים על המוטיב שהקב"ה הוא סובל, היינו נושא, את עולמו, על בסיס הפסוק בישיעיהו מו ד: "ויעד זקנה אָנִי הוא ועד שִׁיבָה אָנִי אָסֶבֶל אָנִי עֲשִׂיתִי וְאָנִי אֲשָׂא וְאָנִי אָסֶבֶל וְאָמַלְטִי". ראה ויקרא רבה ד ה, דברים רבה ב לז ועוד. כאן, העגלות שמביאים הנשיאים מסייעים כביכול לקב"ה במשא המשכן הוא העולם! ראה בהקשר זה מדרש שמות רבה לו ד: "הקב"ה סובל עולמו שנאמר (ישעיהו מו) אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט, וצוה לבני קהת שיסבלוהו שנאמר (במדבר ז) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו". אבל בהמשך המדרש שם בתיאור הכהנים הנושאים את ארון הברית במעבר הירדן בימי יהושע: "א"ר ברכיה: הארון סובל את סובליו ולא הכהנים סבלוהו אלא הוא סבלן". "הארון נושא את נושאי". האם זה מקור החשש של משה, שהעמסת כלי המשכן ונשיאתם בעגלות ולא בידי בני אדם איננה דרך כבוד, ולא בכדי הוא לא הצטווה על כך?

¹⁵ על מנת להעצים את חששו/התנגדותו של משה, נוקט כאן הדרשן בלשון מאד חריפה במונחי בית המדרש של ימיו (ובאוזן קהל שומעיו): "אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה!" (מגילה ב ע"ב, יומא פ ע"א ועוד). "אלה המצוות" - הפסוק החותם את ספר ויקרא! (לא את ספר דברים) ואנחנו בספר במדבר שבא אחריו. ובאמת, מה גרם למשה לחשוש כל כך? שוב בא מדרש במדבר רבה ומשלים ומסייע להבנת התמונה: "כיון שנגמר המשכן, הקדימו והביאו קרבן בזריזות, זהו שכתוב: ויקריבו נשיאי ישראל. אמרו: הרי השעה שנקריב קרבנות בשמחה, ששרתה שכינה במעשה ידנינו. כיון שנעשה המשכן ולא היה חסר כלום, אמרו: מה יש לנו להביא?". המדרש שם בפי הנשיאים את ברכת משה בהשלמת המשכן בסוף פרשת פקודי: "מה ברכה ברכן? אמר להם: תשרה השכינה במעשה ידיכם" (ספרא שמיני פרשה א, ראה דברינו **ויהי נעם ה' אלוהינו עלינו** בפרשת פקודי. הוא משה שהקים אישית את המשכן (תנחומא פקודי יא). אבל בכל ההתלהבות והשמחה האלה, מישהו רואה חסרון. מישהו שואל: "מה יש לנו להביא?". "מישהו" זה הם הנשיאים. האם צרות עין או דאגה כנה. משלים במדבר רבה: "ויקריבו נשיאי ישראל - שנתנחמו על מה שעשו בתחילה".

¹⁶ כך יש לסרס את הפסוק ולקרוא אותו: הקב"ה אומר למשה: קח - מאיתם היו הדברים! גם אני לא ידעתי ולא ציויתי להביא עגלות לשאת את המשכן. זה הכל מהם. זו התוספת "הקטנה" של מדרש האמוראים (שיר השירים רבה) על מדרש ספרי זוטא. או שמא מדרש שיר השירים רבה מביא לנו את מה שנשמט במרוצת הדורות, כשהעתיקו את מדרש ספרי, ונשמר בשיר השירים רבה. ומדרש במדבר רבה, 'הקומה השלישית' משלים ומרכך כשהוא נוקט בלשון הספרי: "הסכימה דעתם לדעת העליונה". ואגב, ענינו על הקשר עם בנות צלפחד (הערה 12 לעיל).

¹⁷ ראה הפסוק במלואו שהוא עומד לדרוש קטע אחר קטע: "ומגני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וְכָל אַחֵיהֶם עַל פִּיהֶם". ראה דברינו **יששכר חמור גרם** בברכת יעקב בפרשת ויחי.

¹⁸ דלגנו על הדרשה המפורטת שמשבחת את בני יששכר שהיו בקיאים בלוח השנה ומאתיים מראשי הסנהדרין היו משבט זה.

¹⁹ כך יפה לדרוש בספר דברי הימים על חכמתם של בני יששכר לדורות ולסיים בכבודו של משה, שכל הלכה שהיו בני יששכר אומרים, הרי היא "כהלכה למשה מסיני". אבל פה משה חי וקיים ורואה שהנשיאים הביאו משהו שהוא לא ידע עליו ולא חשב עליו (אולי חשב, אבל חשב שלא ראוי) ובשבט יששכר מתגבש חוג לומדי תורה ודורשיה שלא דרך משה. מה המשמעות של פרט זה לדורות? האם עדיין יאמר משה: "מי יתן כל עם ה' נביאים" וחכמים ויודעי עתים והם לא משבטי ולא מבית דיני?

באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה: ריבונו של עולם, שמא תמות אחת מן הפרות²⁰ וישבר אחד מן הגלגלים, ונמצא קרבן של נשיאים פסול, ונמצאת עבודת המשכן בטלה? ²¹ מיד: "וואמר ה' אל משה לאמר: קח מאתם והיו לעבוד וכו' – "והיו" – נתן להם הווייה, שיהיו חיות וקיימות בעולם לעולמי עולמים.²² עד איכן היו קיימות? רבי יודן ורבי הונא בשם בר קפרא: עד הגלגל, הדא הוא דכתיב: "בְּגִלְגָל שְׁנָרִים זָבַחוּ גַם מִזְבְּחוֹתֵם כְּגִלְגָלִים עַל תְּלָמֵי שְׂדֵי" (הושע י ביב).²³ ואיכן הקריבו אותן? רבי אבון אמר: בנוב הקריבו אותן. רבי אבא אמר: בגבעון הקריבו אותן. לוי אמר: בשילה הקריבו. ורבנן אמרין: בבית העולמים הקריבו.²⁴ ... ר' מאיר אומר: עכשיו הן קיימות, ולא הוממו²⁵ ולא הזקינו ולא הטרפנו, אלא הן חיות וקיימות. והרי דברים קל וחומר: ומה הפרות שנדבקו על ידי אדם במלאכת המשכן, נתן להם הווייה שיהיו הן חיות וקיימות לעולמי עולמים, ישראל שבקיים בחי העולמים על אחת כמה וכמה, שנאמר: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום". (דברים ד ד).²⁶

פירוש ספורנו על הפסוק – משה העדיף נשיאה בכתף

קח מאתם - כי חשב משה שיהיה כל משא הלויים בכתף כמו הענין במשא בני קהת.²⁷

פירוש רמב"ן על הפסוק – נשיאה בכתף איננה סבירה

והנה חשבו הנשיאים, שלא יתכן שישאו הלויים על כתף קרשי המשכן והאדנים שהם כבדות מאד והביאו מעצמן עגלות, שכן דרך כל נושאי בתי המלכים והיכלי אהליהם לשאת אותם בעגלות.²⁸

במדבר רבה יב טז פרשת נשא -

"ויקריבו נשיאי ישראל". שומע אני שהיו הדיוטות ונתמנו? תלמוד לומר: "ראשי בית אבותם"; ולא ראשי בית אבות, אלא אף נשיאי שבט. זהו שכתוב: "הם נשיאי המטות" - נשיאים בני נשיאים... הם שהיו ממונים עליהם במצרים: "ויוכו שטרי בני ישראל" (שמות ה יד). "הם העומדים על הפקודים" - על מנין הדגלים. כמו שאתה אומר: "ואתכם יהיו איש איש למטה, איש ראש לבית אבותיו הוא" (במדבר א ד).²⁹

²⁰ בתורה כתוב "בקר" ובמדרש "שור". האם פליטת קולמוס כאן של הדרשן בשל הפרות שנשאו את הארון בחזרה משדה פלישתים ואכן שם שמטו הבקר? וכבר זכינו לדרוש בנושא זה בדברינו [פרץ בעוזא](#) בפרשת שמיני.

²¹ עכשיו משה חושש מה יקרה לעגלות ולבקר שסוחב אותם, עכשיו הוא מעלה לכאורה טענה חדשה. או שמא היה זה חששו המקורי? ²² אנחנו עדיין בפסוק: "קח מאיתם והיו" והפעם בדרשה נוספת (ראה הערה 16 לעיל). אל תדאג משה, קח מאיתם ותראה שהם "היו" – יהיו חזקים וישארו לאורך זמן ולא יארע להם דבר ממה שאתה חושש.

²³ עד הכניסה לארץ בימי יהושע, ארבעים (שלושים ושמונה) שנה במדבר שרדו הבקר והעגלות. ²⁴ לפי שיטת חכמים, רק בהקמת מקדש שלמה, הושלמה תרומת הנשיאים במדבר. ואותו הבקר שנשא את המשכן במדבר, הועלה כעולה בחנוכת מקדש עולמים. 'מדרש גוזמא' ללא ספק אבל שמבקש לחבר את המשכן שבמדבר עם מקדש שלמה.

²⁵ "ולא זההימו" בנוסח פסיקתא דרב כהנא.

²⁶ מקובל במדרש לסיים בדבר טוב ואין טבעי יותר לדרשן מאשר לפנות לקהל ולומר להם בסיום דרשתו, דברי שבח וניחומים. הנה הבקר והעגלות האלה שכל כך הסעירו את משה, שחשש שמא יארע בהם פסול, מסיבה זו או אחרת, הנה הם עדיין חיים וקיימים היכן שהוא, ולא יארע בהם שום פסול או מום. קל וחומר: אתם בני אברהם יצחק ויעקב, אתם קהל שומעיי (מי שלא נרדם בדרשה וגם מי שנרדם ומתעורר עתה לקראת סופה): "חיים כולכם היום". אך באמת, אם לא על דרך הגוזמא, ואם לא על מנת ליצור קל וחומר המתחבר איכשהו לדרשה, מה רוצה ר' מאיר (או מי שמדבר בשמו) לומר בכך שהבקר שנדבו הנשיאים: "לא הוממו ולא הזקינו ולא הטרפנו"? כל המחכימו בעניין זה יבורך בכל מילי דמיטב.

²⁷ נפנה מעט לפרשני המקרא (רבים מהם, ובהם: רש"י, אבן עזרא, כלי יקר, אור החיים ועוד, לא מתעכבים על מהות הצינור: "קח מאיתם", מעבר לפשטו של מקרא, אם בכלל). הצינור: "כי בכתף יישאו" (במדבר ז ט) נאמר אמנם לאחר תרומת הנשיאים, אבל יש רגליים לדבר, מסביר ספורנו, שמשא הבין שמשא כל הלוויים, את המשכן וכל כליו, יהיה בכתף וביד אדם. כך אפשר להבין מקריאת פרק ג בספר במדבר שקדם לתרומת הנשיאים. ובכל תרומת המשכן, לא נזכר שום עניין עגלות למשא. החשש הגדול של משה היה, לפיכך, מכך שהנשיאים מחדשים כאן הלכה או תורמים דבר מה שאיננו לפי הלכות המשכן. אם אכן כך, באמת נתחדשה כאן הלכה חשובה והנשיאים הם שזכו לה. וגם הקב"ה הסכים על ידם, כפי שראינו במדרשים לעיל, בבחינת: נצחוני בני, נצחוני בני – "מאיתם היו הדברים".

²⁸ רמב"ן שקדם בזמן לספורנו, כאילו קרא את מחשבותיו וממשיך/משלים את פירושו. כל עניין העגלות היה במחשבת הנשיאים. איזו רוח קודש נתגלתה לנשיאים, איזו בת קול גילתה להם את האמת הפשוטה הזו שכבד מאד לסחוב את יריעות המשכן ואת קרשיו? (גם כלי הקודש לא היו קלים בכלל, כפי שעשה מי שעשה את חשבון משקל הזהב בארון כולל הכפורת, במנורה, במזבח הזהב ועוד, אלא שעל כך אולי אמרו חכמים: "הארון נושא את נושאי"). בת קול אנושית פשוטה וכפולה, גילתה להם: כובד המשא, וכבוד השכינה שהיא כמלוכה.

²⁹ כבר בספר שמות נזכרים הנשיאים שלוש פעמים: בפרשת המן (שמות טז כב), בתרומת אבני השוהם (שמות לה כז), ובפרשת כי תשא (שמות לד א). אבל בספר במדבר מתעצמים תפקידם וחשיבותם של הנשיאים והם נוטלים חלק: במפקד העם, בדגלים: המסעות והמחנות, ובפרשתנו גם בעימות עם משה בפרשת תרומת העגלות והבקר לנשיאת המשכן – היא החוליה המשלימה את המשכן, בפרט בשנות נדודו במדבר, חוליה שמשא לא הרגיש או הרגיש ולא חשב שהיא חסרה. בא מדרש זה וזורק אותנו באחת לתחילת ספר שמות, לאותם שהיו ממונים על בני ישראל בעבודתם במצרים, תוך ציון שלא היו "הדיוטות". מי הם הנשיאים

בפרשתנו? שוטרי בני ישראל שעמדו במצב הבלתי אפשרי בין פרעה ונוגשיו ובין העם, שהוכו מכאן ומכאן, ושזעקו כנגד משה ואהרון, לאחר שבפגישתם הראשונה עם פרעה לא הוקל הסבל אלא רק הוכבד: "יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֶשְׂרֵי הַבְּאֲשָׁתִים אֵת רִיחֲנֹו בְּעֵינֵי פְרֹעָה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו לְתֵת חֶרֶב בְּיָדָם לְהַרְגֹו" (שמות ה כא). האם התעורר כאן מחדש המתח במצרים שבין שוטרי בני ישראל ומשה? אפשר שבאמת טעה משה כשלא שיתף אותם מלכתחילה במעשה המשכן. ואפשר, שרק מי שהיה בתוך השעבוד וראה מקרוב את הסבל ומשא הלבנים הכבדות על כתפי העם, עלתה בראשו המחשבה שצריך "משאיות" לסחוב את משא המשכן במדבר. וראתה דעת העליונה שיפה כיוונו והרגיעה את משה: "קח, משה את תרומתם, קח מאיתם והיו! קח מאלה שהיו שם בשעבוד מצרים כשאתה לא היית.